

לא מההתקרה לא ביחודה הן מלהבי

לא שאותו לא צדקתי כן מן ה'.

תהיות צדקת

אוימאשאר - שש השקול יגלו

כית' לאלוהים ז' ז' קולו לא בר א'

בטש-מקורה

חלו ובר-שיהו מקנה-קרבנות

בטש-שיהו יחיהו

where he did/didn't get his inspiration (p.1+2)

now does he create song (p.3)

what happens 2 song after created (p.4)

משורר רומנטי - טבע קלסיס
 (לאו קלסיס - רעיון מהקלסיס)

who needs inspiration? סופר, משורר, צייר, כרוז, פסל, מלחין - עוסק בתחומים אלו
 sculptor, choreographer

לא זכיתי באור מן ההפקר
 המשיר יוסר לך על האהבה/כשרון כתובה
 inspiration

לא זכיתי באור מן ההפקר, רעות ברגים בלי תשואים בלי מחלף יאזן תירמין מן ההפקר

אף לא בא לי בירשה מאבי, he didn't inherit it from his father

he works hard he has 2 it doesn't come 2 him easily work hard in my heart

כי מסלעי וצורי נקרתיו

וחצבתיו מלבבי

תקלות באותיות

rocks in heart, hard 4 him to let it out

ניצוץ אחד בצור לבי מסתתר, just a spark

ניצוץ קטן - אך כלו שלי הוא, it's all mine

לא שאלתיו מאיש, לא גנבתיו -

didn't take from another

כי ממני ובי הוא.

it's in me, it's mine only

ותחת פטיש צרותי הגדולות, a hammer or mallet, metaphora

כי יתפוצץ לבבי, צור-עזי

explodes

אלתר ציב צב

זה הניצוץ עף, נתן אל-עיני,

ומעיני - לחרתי.

ומחרתי יתמלט ללבבכם, somehow it gets 2 the hearts of the readers

ובאור אשכם הצתיו, יתעלם, disappears light in them like fire

למבטק

ואנכי בחלבי ובדמי

with all my energy

את-הבערה אשלים.

I want the fire to last in the hearts of my readers so I continue writing, writing

אל תמיא

תריב.

אנימטופיאה ניצוץ נירח פטיש

חלק נ (ז צ) חום הפעלים השתנה

חלק I (א, ב) חום הפעלים השתנה

1 1 1 (2)
1 1 1 (3)

א, לא, לא, כ
ב, לא, לא, כ

על לא לזכות מן הכבוד מן זרוב ילדים

1

לא זכיתי באור מן ההפקר

אף לא בא לי בירשה מאבי,

כי מסלעי וצורי נקרתיו

והצבתיו מלבבי.

2

מסתתר

ניצוץ אחר בצור לבי מסתתר, 3

ניצוץ קטן - אך כלו שלי הוא,

לא שאלתיו מאיש, לא ננבתיו -

כי ממני זבי הוא. 4

ותחת פטיש צרותי הגדולות

כי יתפוצץ לבבי, צור-עזי, 4

זה הניצוץ עף, נתו אל-עיני, 3

ומעיני - לחרוזי. the same spark coming out

2

ומחרוזי יתמלט ללבבכם,

ובאור אשכם הצתיו, יתעלים,

ואנכי בחלפי זבדמי

את-הבערה אשלם. 1

אני אשלם
I paid 4 it

לא זכיתי באור מן ההפקר

לחיים נחמן ביאליק

מאת אלדר רפאלי

בשיר 'לא זכיתי באור מן ההפקר' מתאר ביאליק את תהליך¹ הכתיבה של המשורר. תהליך זה דומה לפעולות של אמן יוצר² בכל תחום – ציור, פסל, מלחין, כוריאוגרף וכו'.

לשיר שני חלקים ברורים, כאשר החלק הראשון כולל את שני הבתים הראשונים, ומתאר את המקור⁴ ליצירה – ההשראה⁵, ואלו החלק השני (שבו עוד שני בתים) מתאר את הפיכת ההשראה ליצירה (שיר, ספור, ציור, רקוד וכו').

סימנים חיצוניים מבליטים את ההבדלים בין שני החלקים. בעוד שבחלק הראשון של השיר חוזר המבנה של משפטים, שנפתחים במלים – לא, לא, לא, כי – (מבנה של וכות" או התנצלות), הרי שבחלק השני חוזרת שוב ושוב ה' החבור, אשר מדגישה את ההמשכיות של התהליך.

הפעלים⁹ בחלק הראשון של השיר הם בזמן עבר¹⁰, ורבים מדגישים פעלה, הגורמת¹¹ למשהו (נקרתי = נקרתי אותו, חצבתי = חצבתי אותו). כמעט כל הפעלים בחלק השני הם בעתיד, ורבים בבנין התפעל, המדגיש פעלה עצמית (יתפוצץ, יתמלט, יתעלם).

הבית הראשון מבהיר (= מסביר) מהיכן קבל המשורר את ההשראה, שנקראת כאן 'אור' ואחר-כך ניצוץ. המשורר לא לקח אותה מרשות-הרבים¹², כדרך עניים, הזוכים מן ההפקר. פתיחת השיר רומזת לנאמר במסכת תרומות – "אין תורמין מן ההפקר". המשורר גם לא קבל את הניצוץ בירשה. הוא איננו ממשיך את הדרך של משוררים בדורות הקודמים, אלא יוצר דרכים חדשות.

היוצר, התורם את יצירתו לצבור, חוב להוציא אותה מעצמו – מן הסלע והצור שבלבו, כאלו יש בתוך לבו שתי אבנים, המכות זו בזו ויוצרות ניצוץ.

ביאליק רומז כאן לדרך כתיבתו, שאיננה הדרך של המשוררים הרומנטיים, המאמינים שהם מקבלים את ההשראה ליצירתם רק דרך ההתבוננות בטבע וללא מאמץ¹³ ('ימן ההפקר'). דרכו איננה גם כדרך המשוררים והאמנים הניאו-קלאסיים, שלומדים את דרך הכתיבה (או הציור) ממשורר (או צייר) אחר, אשר משמש להם כמורה

לא זכיתי באור מן ההפקר

לא זכיתי באור מן ההפקר,
אף לא-בא לי בירשה מאבי,
כי מסלעי וצורי נקרתי
וחצבתי מלכבי.
ניצוץ אחד בצור לבי מסתתר,
ניצוץ קטן – אך כלו שלי הוא,
לא שאלתי מאיש, לא גנבתי –
כי ממני ובי הוא.

ותחת פטיש צרותי הגדולות
כי ותפוצץ לכבי, צור-עזי,
זה הניצוץ עף, נתז אל-עיני,
ומעיני – לתרוזי.

ומתרוזי ותמלט ללכבכם,
ובאור אשכם הצתי, יתעלם
ואנכי בחלבי ובדמי
את-הבערה אשלם.

פטיש – hammer	לזכות מן ההפקר –
להתפוצץ – to burst	to take possession of
עו – strength	unclaimed property
נתז – chipped off	ירשה – inheritance
תרוזי – my rhyme	צור – rock
להתמלט – to escape,	לנקר – to bore
to sneak in	לחצב – to quarry
להצית – to ignite	ניצוץ – spark
בחלבי – with my marrow	מסתתר – hides
בעיה – burning	לא שאלתי – I didn't borrow it

1. the process of; 2. creative; 3. composer; 4. source; 5. inspiration; 6. discussion, argument; 7. apology; 8. continuity; 9. verbs; 10. past tense; 11. causes; 12. public domain.

אחראי לבערה כמו בשמות כ"ב, 5: "שֶׁלֶם יִשְׁלַם הַמְּבַעֵר את הבערה". ואכן, צריך המשורר לשלם (=לפרנס) את הבערה – הוא חייב להמשיך לכתב שירים, אשר יציתו (=יזליקו) אש בלב הקוראים. המשורר מוציא את השירים מלבו וימשלם" (או משלים) בחלבו ובדמו את הבערה.

הציור של הבית הרביעי מבסס על²² הספור מן המיתולוגיה היוונית, המספר על טיטן שנקרא פרומיתיאוס, שגנב את האש ונתן אותה לבני האדם. הוא נענש על מעשהו כאשר נקשר לסלע, ועוף נקר²³ כל היום את הקבד²⁴ שלו, אשר צמח ונדל מחדש עד היום הבא.

התמונה של ביאליק היא הפוכה. המשורר לא גנב את הניצוץ, ואולי גם לא רצה לתת אותו לאנשים והניצוץ נמלט²⁵ וברח משירו, והתמלט²⁶ ונכנס ללבותיהם; אך אחרי שהבעיר את הבערה, הוא חייב לשלם את הייטקי²⁷, על-ידי כך שימשיך ויצר שירים, הבאים מחלבו ומדמו ומתלב שלו, כמו שפרומיתיאוס נאלץ²⁸ לתת את הקבד שלו. המשורר כאלו מקריב²⁹ עצמו למען יצירת השיר.

השיר בנוי כמעגל בתוך מעגל, או מעטפת³⁰ בתוך מעטפת. במעטפת החיצונית נאמר, שהאיש שלא זכה באור מן החפקר, צריך לשלם את הבערה (שורה ראשונה ושורה אחרונה של השיר). במעטפת השנייה – מי שלא קבל את האור (הבערה) בירשה (שי שניה מלמעלה), ונקר אותו מסלעו (שי שלישי), צריך לשלם בחלבו ובדמו, כמו קרבן על המזבח שאת הגידים³¹ שלו מנקרים (שי שניה מלמטה). במעטפת השלישית נחצב³² הניצוץ מן הלב של המשורר (שורה רביעית מלמעלה), ועובר ללבבכם (שי רביעית מלמטה).

כך נבנה השיר, מעטפת בתוך מעטפת, ניצוץ מול ניצוץ, כאשר בלב (באמצע) של השיר דופק הלב של המשורר, והפטיש דופק ומכה בו.

אפשר להבין את השיר כמשורר נוקף³³ הדובר בשיר יכול להיות לא רק החייד, אלא גם העם. עם ישראל לא קבל בירשה את נכסי הרוח³⁴ שלו מן העמים האליליים, וגם לא זכה בהם מן החפקר, אלא יצר אותם במאמצים גדולים ובנסיונות קשים החל מיציאת מצרים ועד זמינו.

האור הוא גם אור התורה; החציכה פסלע מזכירה את חציבת לוחות הברית על ידי משה רבנו. תרזוים יוצרים יחד את "שלשלת הדורות"³⁵; עם ישראל הוא "אור לגויים", ומעביר אליהם את האמונה באל אחד, את התנייד ואת עקרונות הצדק³⁶. הוא ממשיך לשלם בחלבו ובדמו – לתרם³⁷ לתרבות העולם מצד אחד, ולשפך דמו בפרעות³⁸ ובמלחמות, מצד שני.

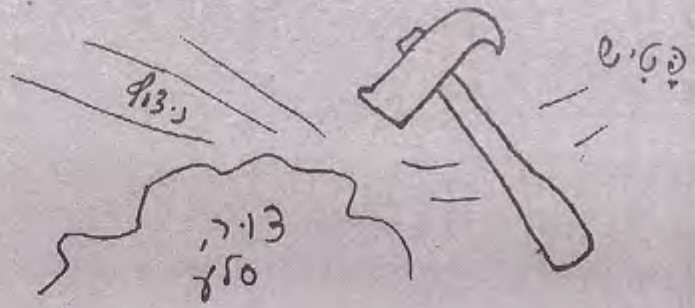
13. effort; 14. paves; 15. parallelism; 16. emphasizes; 17. head; 18. gem; 19. rhymes; 20. igniting; 21. awakening; 22. based on; 23. picked at; 24. liver; 25. escaped; 26. sneaked into; 27. damage; 28. was forced to; 29. sacrifices; 30. wrapping; 31. sinews; 32. is quarried; 33. on another level; 34. spiritual assets; 35. chain of generations; 36. the principles of justice; 37. to contribute; 38. riots

וכאב. ביאליק סולל¹⁴ את דרכו לבד, ולומד מן הנסיון של עצמו.

הבית השני חוזר על הרעיונות של הבית הראשון על דרך התקבלת¹⁵, אלא שהוא מדגיש¹⁶ את הניצוץ, ששיד רק למשורר, ולא נלקח בהשאלה, או נגנב ממשורר אחר. הבית השלישי מתאר את הפיכתו של הניצוץ ליצירה. הציור של המשורר (או של אחרים) מכות על לבו כמו פטיש, מהלב הכואב עף ניצוץ, אשר קופץ אל העין, והנה הוא הופך לדמעה, שיש לה צורה של חרוז¹⁷ מאבן טובה¹⁸. החרוז הזה הוא השיר (שיש בו חרוזים¹⁹).

בתאור המכות, אשר מכה הפטיש, וקפיצתו של הניצוץ, משתמש ביאליק שוב ושוב באותיות צ, ז, ויוצר צליל אונומטופיאי²⁰ אנו כאלו שומעים את מכות הפטיש, שבירת הלב וההתלקחות²⁰ של הניצוץ.

תמונת הפטיש, המכה בלב, מבססת על דברי הנביא ירמיהו (פרק כ"ג, 29): "הלוא כה דברי כאש נאם-ה', וכפטיש יפצץ סלע" – דברי נביא-האמת הם כאש (בנגוד לנביא-השקר, המזכרים בנבואה זו), מכאן שדברי משורר-האמת יוצאים מן הלב כדברי נביא-האמת; וכמו שהנביא אינו יכול להפסיק לומר את דברי הנבואה, שהם כאש נוערת בלבו (לפי ירמיהו כ, 9), כך לא יכל המשורר להפסיק לכתב את שיריו, גם אם הוא סובל מן התהליך¹, ולבו נשבר. הבית הרביעי מתאר את השיר-הניצוץ, העובר אל הקוראים, מדליק בלבם אש (הנאה, התרגשות, או התעוררות²¹), שנוצרת זמורה, ואז נעלמת. המשורר

התאמיץ: צבורה מאת"ר ש"ר

אם זכית באור מן ההפוך
דף עבודה שלי

אשלים אפי הביג השלישי: הפטיש מסמל את ה**צבור**,
אשר מפרג את ה**עם** ושאבדוג אגדא. מן ה**מפרג** יוצא
ה**צבור**, אשר עץ ארץ אל ה**עמים** של המשוכר,
ואחז-כך עוקר את ה**חומץ** (שבלא הי שיב)
הביג הרביעי: הניצוץ, שדכשין יש או צורה של שיב,
מגמילט (= בויג ונכנס) אל ה**עם** של ה**קובאים**. הוא מצליח
שם אש קטנה, שאחז-כך נצמח.

אם כוזה המשוכר שבעיניו זו תמשך, הוא צריך
להמשיך לכתוב שיורים, ובכך הוא כאילו מוסיף אמצורה
יצרים, או חמכים אחזים שיכולים אבעזר. מדיכן הוא לוקח
אם חומר להצורה? הוא "לשלים" ב- "חם! אמי".

מלים נכפול

- * כחוצאה מן הצורה שלי, שהן כמו פטיש - מחמץ פטיש צבור
- * באשר - ב * [הוא שלי] נשקר אחיבוג - יחפץ לבי
- * [הוא שלי הוא] הפיח שלי - צור ש
- * הניצוץ הזה קץ מהיר - עב קניץ עם
- * מגיע בקפיצה - נחץ * אן העין שלי - על עין
- * אן השיי שלי - מחמץ * בוח ארכנס [נפיעל בעתיד] - מחמץ
- * אן שלי - מחמץ * אן שלי - מחמץ
- * הוצאת אגדא - מחמץ * בקפטי שלי, באינציה שלי - מחמץ

לא זכיתי באור מן ההפקר

דף עבודה ראשון

התאריך: צהרוב לאת"ב

10) אכתוב את העלים והקישורים לפי השיר:

אני קפאתי,

אני הייתה לי האופסידה הקפוא - לא זכית

בלי קישורים, מתוך השיר הידועים - הפסקה

גם - גם

זה לא היגע אלי - לא בא לי

inheritance - ביחוס

האבן שלי - מסלול

האבן שלי - צורה

הודעתי ושיקפתי אלגו - נחמתי

הודעתי ושיקפתי אלגו - חפצתי

מתוך הלק שלי - מאבני

a spark - ניצוץ

מתקבא - מסתבר

אני לקחתי אלגו < לא שאלתי מאיש
בהלואה או בהשאלה

הוא בא למגזי - סמנטי

הוא נמצא במגזי - כי הוא

11) מהו הן ארבע הפרכים שבהן המשורר לא קבל

את הנידוץ?

1. הוא לא זכה באור (בנידוץ) מן הפקר

2. הוא לא קיבל אלגו ב יחוס

3. הוא לא לקח ב הלואה

4. הוא לא עב אלגו

12) האור והנידוץ הם ה משטב וה בטון כתב של המשורר,

לאפשר לומר אלגו דבר א כל אדם יודע, למשל - ספר

צייר artist מחנך composer (music) בעל sculptor כרוזם choreographer

13) איך דענו לקרוא את השיר? כל הבנה שלישית משפחה:

אני זי - כי / תני ק - אור / מן פ - ה / ק - י

אני זי / ק / תני בי - ה / ת / פ / תני בי

כי מ - פ / תני זי - ו - ז / תני זי - ו - ז / תני זי - ו

הַקִּיץ גֹּזַע - אֵסוֹס, תּוֹלֵק לְמִוֵּת

describing the season
fall in a day the summer
is dying into colors of gold
dark red foliage, the
time of clouds at
sunset, the leaves
"rolling in the blood", really
water. He doesn't like it.

הַקִּיץ גֹּזַע מֵתוֹךְ זָהָב וְכֶתֶם

וּמֵתוֹךְ הָאֲרָזִים

שֶׁל-שְׁלֶכֶת הַגְּנִים וְשֶׁל-עֵבִי עֲרָבִים

הַמִּתְבוֹסְסוֹת בְּדָמָן. שֶׁ-יִחְמָקֵן

וּמֵתוֹרֵקוֹן הַפְּרִדָּס. רַק טִילִים יְחִידִים

וּמִיְלֹת יְחִידוֹת

יֵשְׁאוּ עֵינֵם הַנּוֹהָה אַחֲרֵי מְעוֹף הָאֲחֵרוֹנָה

בְּשִׁירוֹת הַחֲסִידוֹת.

וּמִתִּימָם הַלֵּב. עוֹד מְעַט יוֹם סְגִרִיר

עַל-הַחֲלוֹן יִתְדַפֵּק בְּדָמָה: יִחְמָקֵן

בְּדָקָתָם נְעֵלֵיכֶם? טֵל אֶתֶם אֲדַרְתֶּכֶם?

צֵאוּ הַכִּינוּ תַּפּוּחֵי אֲדָמָה.

song doesn't end in
sorrow-ends w/ 3 questions
כֵּסֶל לֵלֵךְ יָנֵן
the summer will come back
יוֹת יָנֵן

2 rhetoric questions - are you ready

חֲרִסִּיה.

go out +
prepare your
potatoes - they always eat potatoes

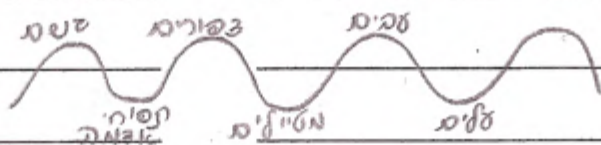
2 essays on test -
פסוק, מילים

המילות

מנהגות בראש - מנהגות
in yehzekel a girl finds
a baby rolling in her blood,
he takes her in, it grows up
כאילו שכתב
The baby is bnei yisrael

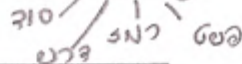
חול המצות חוקי מצות
הסתורה של עם ישראל

הספר שפתיים
מצב רש-כטש סהודי זרה

description of nature
קלאר טהם -

צרכי לחנוך הקורבן = פירוש

הפרש מתרבות - עם ישראל לא יומצתורה

החסינות עצומה (מוצרות)

חם - לא עושים חם

עם יחזו קורה ועל חם בקי יחזר, אמר חם יחזר - יש תקווה